

Luonnonvarakeskuksen taimituotantopalvelut

Jaana Laamanen, Kasvinterveys -ryhmä, Luonnonvarakeskus

Taimipäivä 6.11.2019. Hotelli Savonsolmu, Pieksämäki

Terveet taimet hyvän viljelmän edellytyksenä

- Virukset, viroidit, sienet, bakteerit, hyönteiset ja punkit ovat satotasoon ja laatuun vaikuttavia tekijöitä.
- Tärkeää varmistaa kasvimateriaalin terveys viljelmää aloitettaessa, koska puutarhakasvit ovat pitkäikäisiä
- Sairasta materiaalia ei tule koskaan käyttää lisäyslähteenä
- Terveiden taimien käyttö on osa ennakoivaa kasvinsuojelua

Vadelman lehtiläiskävirus

Herukan
suonenkatovirus

Muutokset Luken taimituotannossa 2015-2018

- Luke luopui Laukaan toimipaikasta vuoden 2018 alussa
 - Varmennetun taimituotannon valiotaimituotannossa luovuttiin suurimmasta osasta viherrakentamisen kasveja
 - Valikoimaan jäivät marjakasvit, alppiruusut ja atsaleat
 - Poistuneet kasvukannat tallennettiin suurelta osin kasvigeenivarojen kenttäsäilytykseen Kaarinaan ja kryosäilytykseen nestetyypeen
 - Mikrolisättävien kasvilajien perusemokasvien tuotanto ulkoistettiin Kinnalan taimisto Oy:lle
 - Muut toiminnot siirrettiin supistettuina Luken muille toimipaikoille
- Luke Suonenjoki, kasvien puhdistus
 - Luke Loppi, Haapastensyrjä, ylläpito/tuotanto
 - Luke Jokioinen, aitouskokeet

In vitro ja kryosäilytys sekä kasvien solukkolisäys

Terveiden kasvien säilytys eristetyssä kasvihuoneessa

Aitouskokeilla kontrolloidaan lajikkeiden yhtenäisyyttä

Luken taimituotantoon liittyvät palvelut

- Varmennetun taimituotannon esiperusemokasvien ylläpito (viranomais- ja asiantuntijatehtävänä)
- Varmennetun taimituotannon perusemokasvien tuotanto taimistoille emokasveiksi, pistokaslisättävät Lukesta ja mikrolisättävät Kinnalan taimistolta (maksullisen palvelutoimintana)
- Taimituotantoon liittyvien kysymysten tutkimus hankkeissa (hankerahoituksilla)
- Tilaustyöt (erilliset sopimukset), mahdollisia mm.
 - Omien kasvikantojen puhdistus, kasvintuhoojatestaus ja alkumateriaalin lisäys
 - Kasvimateriaalin säilytyspalvelut kasvihuoneessa, solukkoviljelmänä ja mahdollisesti myös kryosäilytyksessä

Varmennettu taimi- ja lisäysaineisto

- Luken tehtävänä ylläpitää terveet ja lajikeaidot esiperusemokasvit
- Yhteistyösopimus Kinnalan Taimiston kanssa perusemokasvien tuotannosta vuodesta 2018 lähtien
- Suomalaiset ja ulkomaiset taimistot tuottavat käyttötaimet
- Ylläpidossa ja tuotannossa n. 80 kasvikantaa marja- ja koristekasveista
- Toteutetaan varmennettua taimituotantoa koskevan lainsäädännön mukaisesti
- Asetukset varmennetusta taimituotannosta, kasvinterveysasetus ja valvonta-asetus, perustuvat EU-lainsäädäntöön
- Toimintaa valvoo Ruokavirasto

Lukesta tilattavissa olevat perusemokaasvit taimituotantoon

TTA-125	tyrni	Hippophaë	rhamnoides	Raisa	Luonnonvarakeskus, 1990
TTA-126	tyrni	Hippophaë	rhamnoides	Rudolf	Luonnonvarakeskus, 1990
TTA-364	tyrni	Hippophaë	rhamnoides	Tarmo'	Luonnonvarakeskus, 2000
TTA-361	tyrni	Hippophaë	rhamnoides	Terhi'	Luonnonvarakeskus, 2000
TTA-362	tyrni	Hippophaë	rhamnoides	Tytti'	Luonnonvarakeskus, 2000
HED	mustaherukka	Ribes	nigrum	'Hedda'	Johannes Øydvin, NLH, Norja, 1985
TTA-718	mustaherukka	Ribes	nigrum	Marski'	Luonnonvarakeskus, 2009
TTA-719	mustaherukka	Ribes	nigrum	Mikael'	Luonnonvarakeskus, 2009
MO	mustaherukka	Ribes	nigrum	'Mortti'	Luonnonvarakeskus, 1989
OL	mustaherukka	Ribes	nigrum	'Ola'	Luonnonvarakeskus, 1995
TTA-558	viherherukka	Ribes	nigrum	Venny'	Luonnonvarakeskus, 2006
TTA-557	viherherukka	Ribes	nigrum	Vilma'	Luonnonvarakeskus, 2006
ÖJ	mustaherukka	Ribes	nigrum	'Öjebyn'	Öjebyn, maatiaislajike, n. 1940
TTA-751	valkoherukka	Ribes	Rubrum-ryhmä	Lepaan Valkea'	Luonnonvarakeskus, 2012
TTA-750	valkoherukka	Ribes	Rubrum-ryhmä	Piikkiön Helmi'	Luonnonvarakeskus, 2012
TTA-559	punaherukka	Ribes	Rubrum-ryhmä	Punahilkka'	Luonnonvarakeskus, 2009
PUHO	punaherukka	Ribes	Rubrum-ryhmä	'Punainen Hollantilainen'	
ROT	punaherukka	Ribes	Rubrum-ryhmä	Rotes Wunder Katri'	
VASU	valkoherukka	Ribes	Rubrum-ryhmä	'Valkoinen Suomalainen'	Luonnonvarakeskus, 1981
HIKE	karviainen	Ribes	Uva-crispa-ryhmä	'Hinnonmäen Keltainen'	Olavi Collan, 1937
LEPU	karviainen	Ribes	Uva-crispa-ryhmä	'Lepaan Punainen'	Olavi Collan
TTA-133	lakka	Rubus	chamaemorus	Nyby'	Luonnonvarakeskus, 2006
MM	vadelma	Rubus	idaeus	'Maurin Makea'	Luonnonvarakeskus, 1996
MU	vadelma	Rubus	idaeus	'Muskoka'	Kanada, 1950
OT	vadelma	Rubus	idaeus	'Ottawa'	Kanada, 1943
HS	mesivadelma	Rubus	x binatus	'Heisa'	Luonnonvarakeskus, 1981

Kinnalan Taimisto Oy:stä tilattavissa olevat perusemokaasvit taimituotantoon

TTA-753	marjatuomipihlaja	Amelanchier	alnifolia		Honeywood'	Parkside, Saskatchewan, Kanada, 1973
TTA-585	marjatuomipihlaja	Amelanchier	alnifolia		Martin'	Langham, Saskatchewan, Kanada, 1990
TTA-752	marjatuomipihlaja	Amelanchier	alnifolia		Northline'	Beaverlodge, Alberta, Kanada, 1960
TTA-754	marjatuomipihlaja	Amelanchier	alnifolia		Smoky'	Peace River, Alberta, Kanada, 1952
TTA-755	marjatuomipihlaja	Amelanchier	alnifolia		Thiessen'	Waldhein, Saskatchewan, Kanada, 1976
TTA-224	marja-aronia	Aronia	prunifolia		Viking	HY 1979
BOU	puutarhamansikka	Fragaria	x ananassa		'Bounty'	Kentville, Nova Scotia, Kanada, 1972
L-93	puutarhamansikka	Fragaria	x ananassa		Frida'	Johannes Øydvin, Norja
HON	puutarhamansikka	Fragaria	x ananassa		'Honeoye'	Geneva, New York State, USA, 1979
JON	puutarhamansikka	Fragaria	x ananassa		'Jonsok'	Norja, 1970-luvulla
KAU	puutarhamansikka	Fragaria	x ananassa		Kaunotar'	Luonnonvarakeskus, 2003
KO	puutarhamansikka	Fragaria	x ananassa		'Korona'	IVT, Wageningen, Hollanti, 1978
TTA-786	puutarhamansikka	Fragaria	x ananassa		Lumotar'	Luonnonvarakeskus, 2012
POL	puutarhamansikka	Fragaria	x ananassa		Polka'	IVT, Wageningen, Hollanti, 1987
RIA	puutarhamansikka	Fragaria	x ananassa		Ria'	Johannes Øydvin, Norja 2008
SS	puutarhamansikka	Fragaria	x ananassa		'Senga Sengana'	R.von Sengbusch, Saksa, 1954
VALO	puutarhamansikka	Fragaria	x ananassa		Valotar'	Luonnonvarakeskus, 2007
TTA-605	japaninalppiruusu	Rhododendron	brachycarpum x aureum		Alli'	Bengt Kihlman, 2013
TTA-17	kanadanatsalea	Rhododendron	canadense		Violetta'	Arboretum Mustila, Elimäki
TTA-304	dahurianalppiruusu	Rhododendron	dauricum		Kustavi'	Arboretum Mustila, Elimäki
TTA-281	kuningasatsalea	Rhododendron	schlippenbachii		Estelle'	Arboretum Mustila, Elimäki, 2012
K-0609	kevätatsalea	Rhododendron	x fraseri			Arboretum Mustila, Elimäki
H-17	puistoalppiruusu	Rhododendron	Catawbiense-ryhmä		Eino'	Luonnonvarakeskus, 2005
TTA-128	gentinatsalea	Rhododendron	Ghent-ryhmä		Aamurusko'	Arboretum Mustila, Elimäki
TTA-79	gentinatsalea	Rhododendron	Ghent-ryhmä		'Kullannappu'	Marjatta Uosukainen, 1993
TTA-152	lamoalppiruusu	Rhododendron	Repens-ryhmä		'Elviira'	Helsingin yliopisto, 1987
TTA-421	atsalea	Rhododendron	Rustica Mixture-risteymä		Ruususen Uni'	Arboretum Mustila, Elimäki
TTA-153	nukka-alppiruusu	Rhododendron	Smirnowii-ryhmä		'Helliikki'	Helsingin yliopisto, 1987
MU-46	nukka-alppiruusu	Rhododendron	Smirnowii-ryhmä		Marketta'	Luonnonvarakeskus, 2005
TTA-155	nukka-alppiruusu	Rhododendron	Smirnowii-ryhmä		Pohjola's Daughter'	Helsingin yliopisto, 1996
H-95	nukka-alppiruusu	Rhododendron	Smirnowii-ryhmä		Unelma'	Luonnonvarakeskus, 2010

Kinnalan Taimisto Oy:stä tilattavissa olevat perusemokasvit taimituotantoon

H-99	marjatanalppiruusu	Rhododendron	Tigerstedtii-ryhmä			Axel Tigerstedt'	Luonnonvarakeskus, 2002
TTA-149	marjatanalppiruusu	Rhododendron	Tigerstedtii-ryhmä			'Haaga'	Helsingin yliopisto, 1987
TTA-151	marjatanalppiruusu	Rhododendron	Tigerstedtii-ryhmä			'Helsinki University'	Helsingin yliopisto, 1987
P-776	marjatanalppiruusu	Rhododendron	Tigerstedtii-ryhmä			Jussi	Luonnonvarakeskus, uutuus tulossa
H-4	marjatanalppiruusu	Rhododendron	Tigerstedtii-ryhmä			Mauritz'	Luonnonvarakeskus, 2005
TTA-150	marjatanalppiruusu	Rhododendron	Tigerstedtii-ryhmä			P.M.A. Tigerstedt'	Helsingin yliopisto, 1987
H-51	marjatanalppiruusu	Rhododendron	Tigerstedtii-ryhmä			'Pekka'	Luonnonvarakeskus, 1999
MU-42	marjatanalppiruusu	Rhododendron	Tigerstedtii-ryhmä			Raisa'	Luonnonvarakeskus, 2003
TTA-154	marjatanalppiruusu	Rhododendron	Tigerstedtii-ryhmä			St Michel'	Helsingin yliopisto, 1987
TTA-591	marjatanalppiruusu	Rhododendron	Tigerstedtii-ryhmä			Terta	Luonnonvarakeskus, uutuus tulossa
TTA-458	kelta-alppiruusu	Rhododendron	Wardii-ryhmä			Kaino'	Luonnonvarakeskus, 2006
TTA-457	kelta-alppiruusu	Rhododendron	Wardii-ryhmä			Venla'	Luonnonvarakeskus, 2006
TTA-447	kelta-alppiruusu	Rhododendron	Wardii-ryhmä			Vieno'	Luonnonvarakeskus, 2006
KA-33	kelloalppiruusuuristeymä	Rhododendron	Williamsianum-ryhmä			Suvi'	Luonnonvarakeskus, 2006
TTA-762	kelloalppiruusuuristeymä	Rhododendron	Williamsianum-ryhmä			Tiuku'	Luonnonvarakeskus
TTA-545	alppiruusu	Rhododendron	Yakushmanum-ryhmä			'Kullervo'	Helsingin yliopisto, 1992
TTA-616	puistoatsalea	Rhododendron				Adalina'	Helsingin yliopisto, 2008
TTA-615	puistoatsalea	Rhododendron				Illusia'	Helsingin yliopisto, 2009
KA-24	alppiruusu	Rhododendron				Kristiina'	Luonnonvarakeskus, 2012
HY-9907	puistoatsalea	Rhododendron				Onnimanni'	Helsingin yliopisto, 2011
HY-9929	puistoatsalea	Rhododendron				Tarleena'	Helsingin yliopisto, 2011
TTA-143	jalomaarain	Rubus	arcticus	subsp.	x stellarcticus	Beata'	Ruotsi
TTA-147	jalomaarain	Rubus	arcticus	subsp.	x stellarcticus	'Sofia'	Ruotsi
TTA-163	mesimarja	Rubus	arcticus			'Pima'	Luonnonvarakeskus, 1982
TTA-127	mesimarja	Rubus	arcticus			'Susanna'	P. Vähämäki, Vimpeli, 1993
TTA-285	pensasmustikka	Vaccinium	corymbosum			Sine	Luonnonvarakeskus, 2001
TTA-784	puolukka	Vaccinium	vitis-idaea			Otson Karkki'	Luonnonvarakeskus, 2006
TTA-256	tarhapensasmustikka	Vaccinium	Angustifolium-ryhmä			Aino'	Luonnonvarakeskus, 1998
TTA-254	tarhapensasmustikka	Vaccinium	Angustifolium-ryhmä			Alvar'	Luonnonvarakeskus, 1998
TTA-475	tarhapensasmustikka	Vaccinium	Angustifolium-ryhmä			Arto'	Luonnonvarakeskus, 2006
TTA-632	tarhapensasmustikka	Vaccinium	Angustifolium-ryhmä			Jorma'	Luonnonvarakeskus, 2009
TTA-168	tarhapensasmustikka	Vaccinium	Angustifolium-ryhmä			North Blue'	Minnesotan yliopisto, USA, 1983
TTA-288	tarhapensasmustikka	Vaccinium	Angustifolium-ryhmä			Saani'	Luonnonvarakeskus, 2009

Luke jalostamien tai edustamien kotimaisten lajikkeiden lajikemaksut 1.1.2019

Laji	Lajikemaksu €/kasvi	Lajikkeet					
Mansikka	0,03	Kaunotar	Lumotar	Valotar			
Vadelma	0,10	Maurin Makea	Jatsi	Takalan Herkku			
Musta- ja vihherherukka	0,10	Marski	Mikael	Mortti	Ola	Venny	Vilma
Valko- ja punaherukka	0,20	Lepaan Valkea	Piikkiön Helmi	Punahilkka			
Tyrni	0,42	Raisa	Rudolf	Tarmo	Terhi	Tytti	
Pensasmustikka	0,42	Aino	Alvar	Arto	Jorma	Saani	Sine
Lakka	0,05	Nyby					
Alppiruusu ja atsalea	1,00	Kaikki Luken ja Helsingin yliopiston jalostamat lajikkeet					

Tilaukset ja sopimukset taimituottajille

- Luke myy ja tuottaa pistokaslisättyjä emokasveja vadelmasta, herukasta, karviaisesta ja tyrnistä: taimitilaukset@luke.fi.
Yhteyshenkilö Satu Peltola, puh. 029 532 2809
- Mikrolisäyksellä lisättyjen lajien, kuten mansikan, pensasmustikan ja alppiruusujen emokasvien myynti tapahtuu Kinnalan Taimisto Oy:stä: tuotanto@kinnala.fi
- Luke tekee sopimuksia jalostamiensa lajikkeiden lisäämisestä: jalostus@luke.fi
Yhteyshenkilö Satu Teivonen, puh. 029 532 2001

Luken varmennetun taimiaineiston hyödyt

- Voidaan tuoda markkinoille ja pitää markkinoilla Suomessa jalostettuja ja Suomen ilmastoon soveltuvia lajikkeita
- Vähennetään kasvinterveysriskejä tuottamalla tervettä tainta ja pienentämällä ulkomaisen taimen käytön tarvetta
- Turvataan terveen lisäysaineiston saatavuus taimituotantoon Suomessa
- Kasvigeenivarojen säilytyksen turvaaminen

Omasta kasvikannasta terveitä taimia

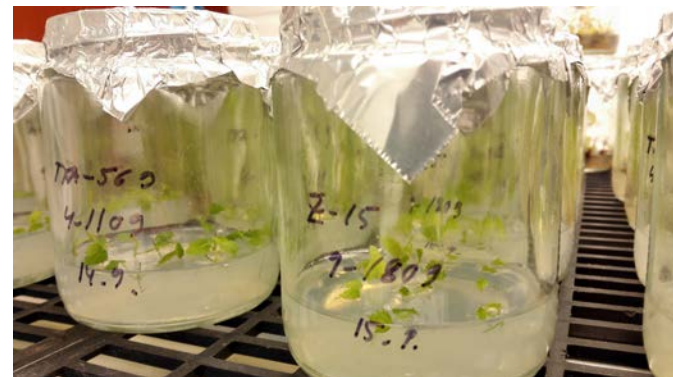
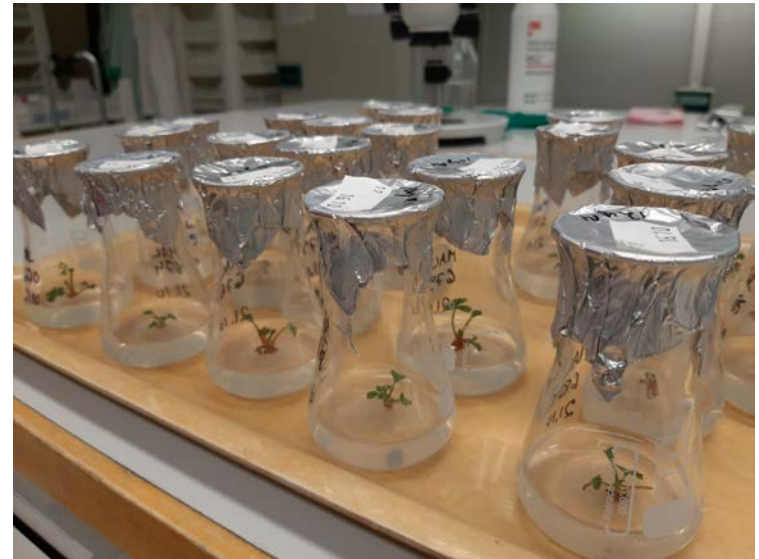
- Luke tarjoaa palvelua terveen lisäysmateriaalin saamiseen omasta kasvikannasta
- Asiakas voi lähettää aloitusmateriaalin juurakkona, juurenpaloina tai pistokkaina
- Kasviaineisto lämpökäsitellään ja perustetaan meristeemiviljelmät mikrolisäykseen
- Kasviaineiston terveys voidaan todentaa kasvintuhoojatestausten avulla

Humalaa lämpökäsittelyssä

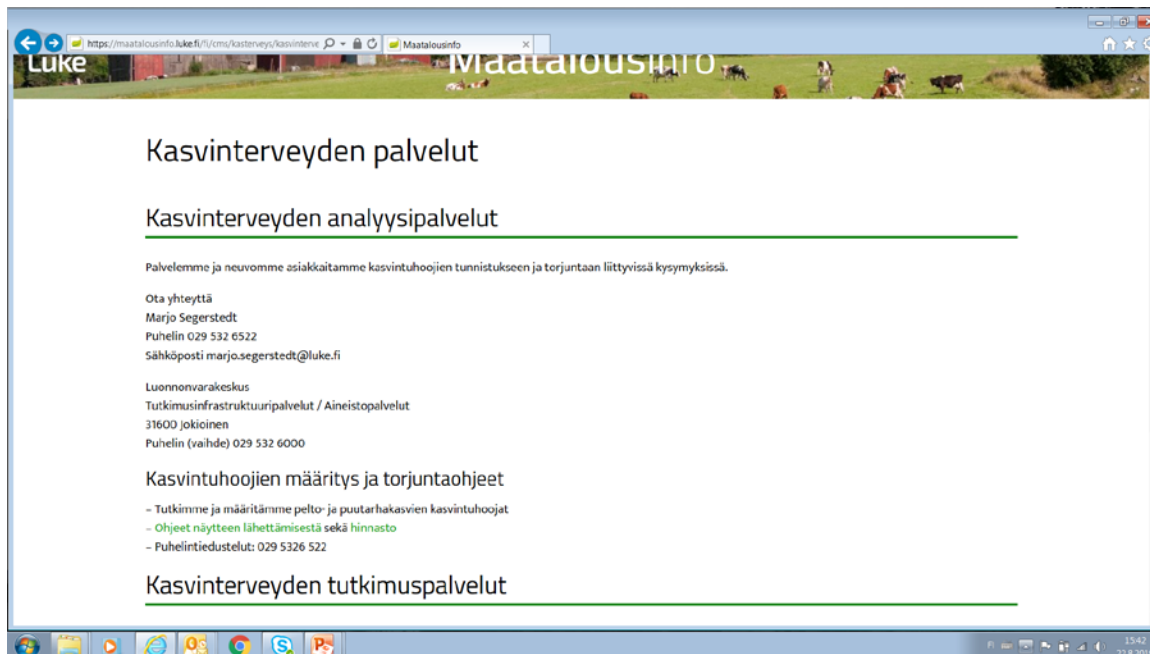
Oman kasvikannan säilytys terveenä

- Mahdollinen laajempi taimituotanto voidaan tarvittaessa toteuttaa yhteistyössä kaupallisen taimiston kanssa
- Kasvimateriaalin säilytyspalvelut kasvihuoneessa, solukkoviljelmänä ja mahdollisesti kryosäilytyksessä
- Tehtävistä ja hinnasta sovitaan tilauskohtaisesti etukäteen ennen työn aloittamista

Kasvintuhoojien tunnistus ja testaus

- Tarvittaessa kasvintuhoojia kannattaa tunnistuttaa ja testauttaa omasta aineistosta erikseen, esim. aloittaessa itse taimien tuotantoa
- Luke tarjoaa palvelua
- Usein tuhoojien tutkimus pääasiassa hankkeiden kautta
- Kiinnostava tuhoojanäyte voi johtaa laajempaan tutkimukseen

Muut tuhoojatestaustalaboratoriot

- Ruokavirasto tutkii tarvittaessa yksittäisiä kasvintuhoojanäytteitä maksusta
- Muita laboratorioita mm. Fera (UK) ja Naktuinbouw (NL)

Kiitos!

